

Motion till riksdagen 2025/26:3849

av Joakim Järrebring m.fl. (S)

med anledning av prop. 2025/26:45 Ett förbättrat resegarantisystem

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma med ett förslag till en resegarantifond som innehåller en statlig garanti under uppbyggnadsfasen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Covidpandemin innebar stora påfrestningar för hela vårt samhälle. En del i detta var de problem som uppstod kring inställda resor, där många resenärer inte fick ersättning för vad de faktiskt erlagt betalning för. Vi socialdemokrater välkomnar därför regeringens förslag som innebär ett mer robust system än tidigare.

Vi ställer oss bakom förslaget till förändring av resegarantisystemet genom att en kollektiv fond inrättas och de individuella garantier som varje reseaktör ordnar minskar i storlek. Vi ser också positivt på att tillämpningsområdet för resegarantisystemet utvidgas så att fler återbetalningskrav och vissa typer av värdebevis kan ersättas. Även förslaget om att införa en regressrätt för juridiska personer är något som vi välkomnar. Att t.ex. kortföretag får rätt att kräva ersättning från resegarantin för belopp som företaget betalat till resenären kommer att ha väsentlig betydelse för konsumenterna.

Men i likhet med flera remissinstanser är vi kritiska till regeringens förslag till konstruktion av resegarantifonden. Den är alltför långsam och skapar inte trygghet förrän efter en lång uppbyggnadsfas. Här borde regeringen ha lyssnat till de konstruktiva förslag som remissinstanserna bidrog med och man borde också ha dragit lärdomar av det arbete som gjorts i andra europeiska länder. Regeringen framstår som alltför passiv.

Sverige bör ligga i framkant och driva på för gemensamma EU-lösningar så att konsumenter är lika skyddade oavsett var de bokar sin resa. Covidpandemin har medfört att flera medlemsstater genomfört en revision av de nationella resegarantisystemen. I

Tyskland har man infört ett nytt resegarantisystem liknande det som den svenska regeringen nu föreslår. Men där har staten garanterat fonden under uppbyggnadsfasen, vilket innebär att hela det nya systemet kunde träda i kraft omgående.

Regeringens förslag innebär ett utökat skydd för resenärer eftersom även återbetalningskrav och vissa värdebevis föreslås omfattas av garantin. Arrangörernas nuvarande individuella garantier har dock inte beräknats utifrån att även denna typ av fordringar ska vara täckta. Det innebär att det utökade skyddet föreslås träda i kraft först när fonden är fullt uppbyggd. Detta problem skulle lösas om staten garanterade fonden under uppbyggnadsfasen. På samma sätt som i Tyskland kan då även det utökade konsumentskyddet träda i kraft redan från början.

Utgångspunkter för en resegarantifond

När människor köper en resa ska de veta att systemet fungerar oavsett om marknaden krisar. Det är just där staten ska vara närvarande, inte för att ta över utan för att stärka marknaden genom trygghet för den enskilda konsumenten.

Det finns i detta sammanhang tre principer som är vägledande för oss socialdemokrater:

- Trygghet från dag ett, inte först ett flertal år in i framtiden.
- Solidarisk riskdelning mellan stat och bransch till en början.
- Likvärdigt skydd för svenska konsumenter, oavsett hur de bokar.

En statlig garanti är därför inte bara ekonomiskt klokt, det är samhälleligt rätt. Staten ska ta initialt ansvar, branschen ska återbetala och konsumenterna ska kunna känna sig trygga.

Resegarantifondens uppbyggnadsfas

Regeringens förslag om ett nytt resegarantisystem bygger på en fondlösning som ska finansieras med avgifter från branschen. Syftet är gott, där fokus ligger på att skapa ett stabilare skydd för resenärerna och minska den administrativa bördan.

Men uppbyggnaden sker alltför långsamt, och fonden kommer inte att ha full kapacitet förrän om fem till sju år, kanske längre om man ska tro branschen. Under den tiden kommer staten ändå att vara den yttersta garantin, utan att det finns ett planerat system för detta.

Regeringens invändning om att en statlig garanti skulle medföra en fördröjning av reformen, bl.a. eftersom det förutsätter ett bemyndigande från riksdagen och hantering i budgetproposition eller ändringsproposition, väger i sammanhanget lätt. Faktum är att den konstruktion som regeringen nu valt innebär flera års fördröjning innan systemet är utbyggt i full funktion.

Pandemin visade tydligt att resebranschen är extremt konjunkturkänslig. När allt stannar krävs ett starkt system för att skydda konsumenter, företag och arbetstillfällen. Kostnaden riskerar att vältras över på konsumenten då det dröjer innan fonden har byggts upp, vilket gör att skyddet kommer att vara ojämnt och osäkert under denna tid. Och i det fall man reser med utländska aktörer gäller inte svensk lagstiftning.

Det här handlar inte om att staten ska finansiera resebranschen utan om att bygga ett stabilt och solidariskt skydd som fungerar från dag ett. En fond med statlig garanti ger trygghet för resenärerna och förutsägbarhet för företagen och stärker förtroendet för hela systemet. Staten bygger tryggheten genom att ta ansvar i uppstarten, branschen betalar tillbaka samt bär kostnaden över tid och människor får ett skydd de kan lita på.

Vad vi kan lära av andra länder

Ett antal andra jämförbara länder har redan visat hur man bygger upp en resegarantifond som fungerar från dag ett.

Danmark: Staten gick in med en garanti på 1,5 miljarder DKK till Rejsegaranti-fonden. Garantin var temporär och avgiftsbelagd och återbetalades via branschens avgifter. Det skapade stabilitet och lugn.

Nederländerna: Staten lånade ut 150 miljoner euro till SGR-fonden i samband med pandemin, vilket säkrade återbetalningar och voucherhantering. Lånet återbetalas successivt.

Storbritannien: Regeringen stod som backstop till ATOL-fonden – en statlig trygghet som aldrig behövde utnyttjas fullt ut, men som hindrade panik på marknaden.

Tyskland: Regeringen har infört en statlig garanti på upp till 750 miljoner euro för sin resegarantifond, vilket innebär att hela det nya systemet kunde träda i kraft omgående.

Gemensamt för dessa olika lösningar är att staten gått in som garant, inte som finansiär. Modellen skapar förtroende och dämpar riskerna och statens garanti kan sedan avvecklas när fonden är stark nog att stå på egna ben.

Joakim Järrebring (S)

Leif Nysmed (S)

Denis Begic (S)

Markus Kallifatides (S)

Laila Naraghi (S)

Anna-Belle Strömberg (S)